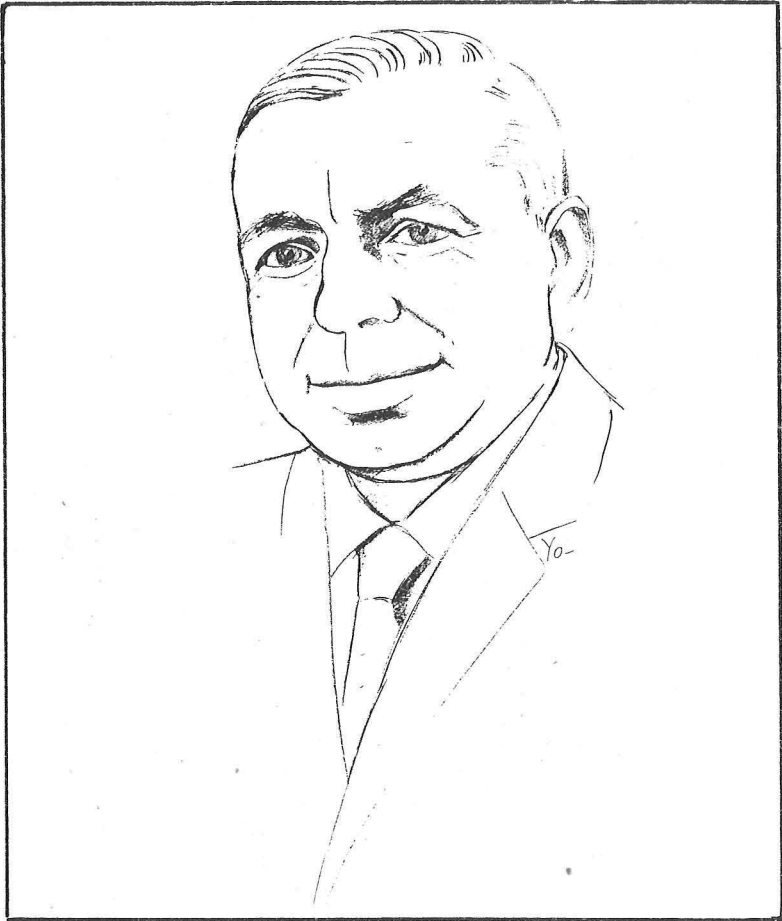

**Driemaandelijks berichtenblad
van de heemkundige kring**

HET LAND VAN NEVELE

JUNI 1977

—

JAARGANG VIII

—

AFLEVERING 2

**Driemaandelijks berichtenblad
van de heemkundige kring**

HET LAND VAN NEVELE

**HULDENUMMER
ANTOINE JANSSENS**

JUNI 1977 – JAARGANG VIII – AFLEVERING 2

**Verantwoordelijke uitgever : J. LUYSSAERT
Veldestraat 8
9841 MERENDREE.**

Uitgegeven met de steun van het Provinciebestuur van Oost-Vlaanderen.

De Heemkundige Kring „Het Land van Nevele” heeft als werkgebied de gemeenten Bachte-Maria-Leerne, Hansbeke, Landegem, Lotenhulle, Meigem, Merendree, Nevele, Poeke, Poesele, Sint-Martens-Leerne, Vinkt, Vosselare en Zeveren-Deinze.

De vereniging streeft ernaar de studie van ons heem te bevorderen, de resultaten ervan te publiceren en actief bij te dragen tot de bescherming en het beheer van ons leefmilieu. Daartoe organiseert zij geregeld voordrachten, dia- en filmvoorstellingen, tentoonstellingen, uitstappen en wandelingen. Alle leden worden op die manifestaties uitgenodigd en kunnen er gratis aan deelnemen.

Het jaarlijks te betalen lidgeld bedraagt 200 fr. (gewoon lid) of 500 fr. (erelid) en kan overgeschreven worden op 000-0627981-03 van „Het Land van Nevele”, Vosselarestraat 16, 9840 Landegem.

Bijdragen voor het Berichtenblad en andere briefwisseling dienen te worden toegestuurd aan J. LUYSSAERT, Veldestraat 8, 9841 Merendree.

Elke auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikel.

WOORD VOORAF.

Nu de heemkundige kring „Het Land van Nevele“ zijn achtste jaar ingaat, is het onze beurt geworden om de goudstag voor de heemkundige kringen in Oost-Vlaanderen in te richten.

Elk jaar kent het gouvbestuur de Reinaert-prijs toe aan een verdienstelijk heemkundige uit de provincie. Het was helemaal niet moeilijk om in de streek van Nevele een verdienstelijk heemkundige te vinden : Antoine Janssens.

Reeds enkele maanden na de stichting van „Het Land van Nevele“ was A. Janssens lid van het bestuur. Vanaf die tijd legde Antoine een bijzondere activiteit aan de dag ; daarvan getuigen vooral de vele artikelen in de voorbije jaargangen van ons *Berichtenblad*. Om persoonlijke redenen nam A. Janssens in 1975 ontslag uit het bestuur. We vonden het spijtig omdat zijn ontslag ook een zekere verwijdering meebracht. Onze vreugde is des te groter nu we Antoine in „zijn“ Nevele mogen huldigen.

Om onze waardering en erkentelijkheid te betuigen wijden wij dit nummer volledig aan de Nevelse heemkundige en conservator van het museum „Rietgaverstede“.

Hier willen we ook alle auteurs, vrienden van A. Janssens, bedanken voor hun bereidwillige medewerking aan dit hulde-nummer.

LEVEN EN WERK VAN A. JANSSENS.

Antoine Janssens werd geboren op 22 oktober 1922 onder het sterrenbeeld van de tweelingen. Hij leerde het beroep van schrijnwerker en werkte samen met zijn vader in het familiebedrijf. Zijn vader overleed op 4 juni 1940 en meteen kreeg de achttienjarige Antoine de verantwoordelijkheid over de zaak.

Tijdens de bange en lange oorlogsdagen vond hij de tijd en de gelegenheid om zich in een aantal hobby's in te werken.

Vanaf 1940 maakte hij niet alleen de decors voor het toneelgezelschap „Uit Eigen Kracht“, maar hij vertolkte er ook dikwijls kleinere rollen. De grootste rol speelde hij nochtans in de heemkunde. Omstreeks 1942 had A. Janssens in een afgesloten ruimte van zijn houtstapelplaats een donkere kamer ingericht en hij had er ook een aantal zaken van historische betekenis samengebracht. Hier lag de bakermat van wat later zijn museum zou worden.

Op 8 juni 1940 werd A. Janssens door commandant VAN LAERE aangezocht om in de „Gemeentelijke Vrijwillige Brandweer Nevele“ de plaats van zijn overleden vader in te nemen. Op 27 december 1942 werd de jonge brandweerman bevorderd tot sergeant bij de brandweer en na het ontslag van onderluitenant Roger DE GEETERE werd Janssens op 19 maart 1945 tot dienstdoend onderluitenant benoemd. A. Janssens volgde een vakcursus voor officier en bewees al vlug zijn talenten als bevelhebber. Op 10 oktober 1949 nam hij als onderluitenant het bevel van het brandweerkorps in handen. Op 6 juli 1955 werd hij benoemd tot onderluitenant-bevelhebber. Meer dan dertig jaar stond hij in de bres en in het vuur voor de inwoners van Nevele en omgeving. Om zijn dienstijver en zijn plichtsbefef werd hem in 1957 de burgerlijke medaille eerste klas toegekend, in datzelfde jaar ontving hij het burgerlijk kruis 2de klas en in 1969 de gouden medaille in de Kroonorde. A. Janssens heeft zijn stempel gedrukt op de brandweer. Door zijn goede samenwerking met majoor GALASSE, inspecteur van de brandweerdiensten, en met de burgemeesters WANNYN en DE PAUW, wist hij van het Nevelse korps een moderne en parate ploeg te maken. Uit het boekje dat hij samen met de huidige bevelhebber D. D'HOOGHE schreef (1), blijkt wat Janssens betekend heeft voor de brandweer en hoe graag Janssens brandweerman is geweest. Hij nam in 1971 vrijwillig ontslag en werd door de gemeente Nevele benoemd tot ere-bevelhebber.

Ongeveer in de tijd waarin hij werd aangeworven bij de brandweer bouwde Antoine Janssens zijn eerste sterrekijker met een brillleglas en een kartonnen buis. Zijn interesse voor de sterren was gewekt en meteen

De sterrewacht „Gemini“. Deze sterrewacht meet 3,5 m op 3,5 m en is 2 m hoog. De koepel bestaat uit een houten geraamte overspannen met zink en meet 1,45 m diameter. Een wegklapbare schuif dekt de waarnemingspleet van 50 cm breedte af. In de koepel bevindt zich een spiegelkijker type Newton, opening 12 cm.

een nieuwe hobby. In 1957 bouwde hij een waarnemingstoren met draaibare koepel. Zijn kijker was ondertussen een spiegeltelescoop van 12 cm doormeter geworden. Toen hij in 1964 zijn museum uitbreidde moest deze sterrewacht verdwijnen, maar Janssens' belangstelling voor het heelal groeide verder.

Bij de lancering in 1970 van *Apollo 12* kan hij enkele unieke foto's knippen van deze historische gebeurtenis. Hij kreeg hiervoor de felicitaties van het „Belgisch Instituut van Ruimte-aeronomie" (zie bijlage). In 1972 nam A. Janssens zijn nieuwe sterrewacht - naar zijn eigen sterrenbeeld „Gemini" genoemd - in gebruik. De toestellen waren ongeveer dezelfde als in 1957 maar de kijker werd uitgerust met een nauwkeurigere volgkijker van 6 cm en met een tweede volgtelscoop van 6 cm doormeter. Een hoogtepunt uit zijn carrière als astronoom vormden de foto-opnamen van de marsbedekking door de maan in 1972. Weerman A. PIEN toonde deze foto's op het T.V.-scherm op 23 mei 1972. A. Janssens' voornaamste hobby of misschien passie blijft wel de heemkunde en zijn heemkundig museum. Zoals we hoger schreven begon alles met een kleine verzameling. In 1942 bestond de kiem van het museum uit prentkaarten, boeken, landkaarten en bidprentjes, later aangevuld met wapens en uniformen uit de Tweede Wereldoorlog. Alles wat hij maar kon vinden interesseerde hem. Hij reisde de streek af met zijn „bakje" om alles te kunnen fotograferen en zelfs had hij een vernuftig systeem bedacht om met zijn „bakje" fotocopies te nemen. Tijdens de septemberkermis van 1945 organiseerde A. Janssens in het gemeentehuis van Nevele een tentoonstelling. Hij toonde er voor de eerste keer bidprentjes en prentkaarten van Nevele. In 1959 ging Janssens' aandacht naar de Nevelse Cyriel BUYASSE. Door zijn toedoen werd een gedenkplaat onthuld aan het huis van Cyriel BUYASSE in de toenmalige Tieltstraat. Deze straat werd als het ware opnieuw ingewijd maar nu als „Cyriel Buyssestraat". Voor Antoine Janssens betekende 24 november 1959 een eerste officiële waardering voor zijn vorsingswerk in het Nevelse. Talrijke prominenten en bekende figuren hadden het op prijs gesteld door hun aanwezigheid Janssens te overtuigen van hun erkentelijkheid. Tevens richtte de heemkundige een merkwaardige tentoonstelling in over de gevierde Nevelse schrijver. Onder de aanwezigen bemerkte men minister C. HUYSMANS, procureur-generaal BEEKAERT, provinciegouverneur MARIEN, Prof. Dr. P. LAMBRECHTS, rector van de R.U.G., arrondissementscommissaris FAURE, de schrijvers G. MARTENS, A. MUSSCHE, R. MINNE, R. ROGGHE, B. DE CORTE, B. VAN AERSCHOT ; de schilders L. DE SMET, A. SAVERIJS, baron OPSOMER en MALFAIT ; zelfs de Nederlandse ambassade stuurde haar vertegenwoordiger mevrouw FOKKEMA.

51 De eerste C. Buysse-tentoonstelling te Nevele op 24 november 1959. Staatsminister C. Huysmans bezoekt de tentoonstelling.

Later zorgde A. Janssens ervoor dat nog andere Nevelse beroemdheden hun naam konden lenen aan een straat. De namen van Graaf VAN HOORNE, Herman LOVELING, de gezusters Rosalie en Virginie LOVELING, Marie COMPARE en A.C. VANDER CRUYSSSEN vinden we nu vereeuwigd als straatnamen in Nevele.

Weer in 1942 deed Janssens zijn eerste archeologische vondsten in Nevele (2). Hij zette zijn opgravingen onverpoosd verder tot op heden. Vele opgegraven voorwerpen hebben nu een plaats gevonden in *Rietgaverstede*. Een blik in zijn bibliografie leert ons dat de archeoloog Janssens zijn vondsten ook nauwkeurig heeft beschreven.

Het verzamelen ging verder. De heemkundige Janssens had te weinig ruimte en begon in 1962 met de bouw van zijn museum *Rietgaverstede*. Het werk schoot goed op en reeds op 24 mei 1963 kon het museum worden opengesteld in aanwezigheid van Dr. J. WEYNS, conservator van het Vlaams Openluchtmuseum te Bokrijk, dhr. R. VAN KENHOVE, voorzitter van de Oostvlaamse volkskundigen en lic. R. VAN DER LINDEN, met wie Janssens heeft samengewerkt vanaf zijn beginperiode.

A. Janssens rustte niet op zijn lauweren. Hij begon in 1964 aan de bouw van het tweede gedeelte van zijn museum. Voor hem stond het vast dat dit het laatste gedeelte zou worden ! Op 21 mei 1964 werd dit tweede gedeelte in gebruik genomen.

Waar A. Janssens in 1964 dacht dat zijn museum af was, keek hij al weer uit naar uitbreiding : de literaire afdeling werd ingericht. Aanleiding daartoe was de ontdekking en de redding van een twintigtal handschriften van C. BUYSE. Zo ontstond en groeide deze afdeling waarin documenten en herinneringen worden uitgesteld van C. BUYSE, de gezusters Rosalie en Virginie LOVELING en van A.C. VANDER CRUYSSSEN. In 1974 werd de collectie aangevuld met documenten over Monika VAN PAEMEL, geboren in Poesele. Nu de gemeente Nevele door de fusie is uitgebreid kijkt Janssens ook verder. Hij kon een aantal foto's en documenten verwerven van priester-dichter Basiel DE CRAENE uit Merendree.

De stichter van de *Vlaamse Poëziedagen* krijgt zo ook zijn afdeling in het literaire museum. Op de statutaire vergadering van de heemkundige kring op 23 januari 1977 kregen we een voorsmaakje van de Basiel De Craene-afdeling. Tijdens deze bijeenkomst stelde A. Janssens documenten en foto's van deze beroemde pastoor uit Merendree en Bachte-Maria-Leerne tentoon.

Op 22 mei 1971 werd in aanwezigheid van Prof. Dr. F. VAN MECHELEN, minister van Nederlandse Cultuur, Prof. Dr. A. VAN ELSLANDER, hoogleraar Nederlandse Literatuur aan de R.U.G., Dr. J. WAN-

57. Opening van de C. Buysse-afdeling op 22 mei 1971. Minister van Nederlandse Cultuur Prof. Dr. F. Van Mechelen ontvangt een aandenken van de jonge heer Jan Janssens.

NYN, volksvertegenwoordiger en burgemeester van Nevele, leden van de familie BUYASSE en heel wat prominenten uit literaire en culturele kringen (3) „In de hoop van Vrede” - want zo heet dit gedeelte van het museum - officieel geopend.

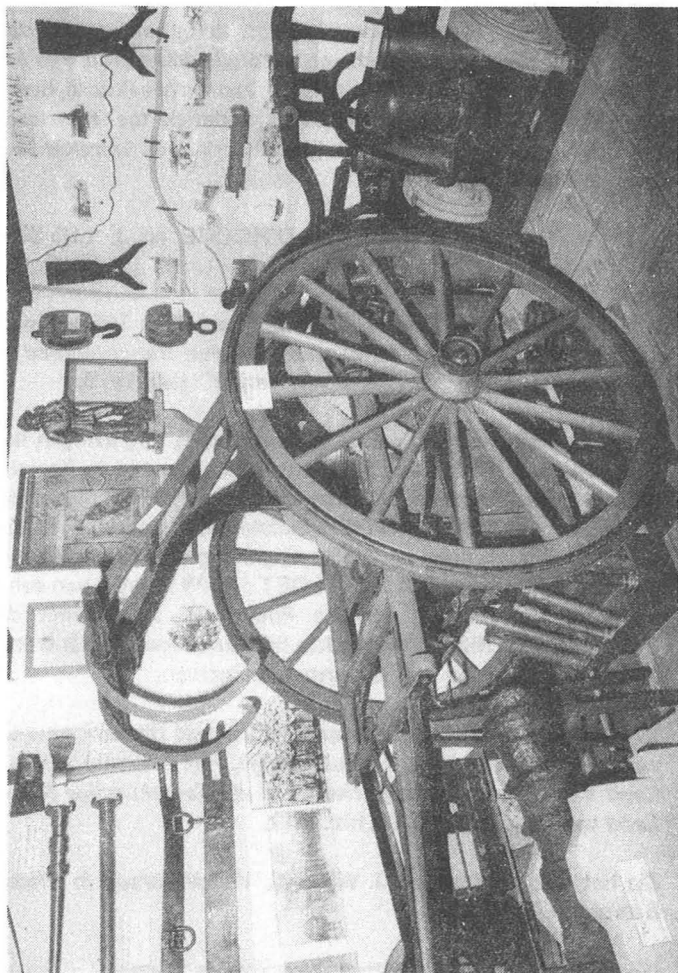
Naast de uitbreiding en de uitbouw van zijn museum werkte A. Janssens voortdurend aan de samenstelling van een degelijke documentatie. Als medewerker van het Seminarie voor Vlaamse Dialectologie van de Gentse Universiteit, van het Instituut voor Volkskunde te Antwerpen en van het Instituut voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen te Amsterdam, vulde hij talloze vragenlijsten in over volkskunde en dialect. Zo werden o.m. zijn boedellijsten gebruikt door Dr. J. WEYNS in zijn werk over volkshuisraad (4). Zijn documentatie bestaat verder uit bidprentjes, kaarten, boeken en documenten, fiches met allerlei gegevens over de streek. Als medewerker van verscheidene kranten (5) was hij aanwezig op diverse activiteiten van het dorpsleven. Hij verzamelde op die manier honderden foto's maar ook bandopnamen van belangrijke redevoeringen. Beoefenaars van beroepen die dreigen te verdwijnen vertelden voor hem op de bandopnemer over hun beroep. Ook nam hij filmen op van het broodbakken, de klompenmaker en de kuiper.

De Vlaamse Televisie kon op zijn medewerking rekenen bij de opnamen van „In de voetsporen van Cyriel Buysse” en „Het gezin van Paemel”. Voor enkele opnamen van de film „Mira” in Nevele, stelde Janssens kostuums uit zijn museum ter beschikking. Reeksen dia's over hoeven en bakhuizen van de streek heeft hij genomen en bewaart hij voor het nageslacht. Van enkele oude gebouwen tekende hij de opbouw en de doorsnede.

Een inventaris opmaken van deze rijkdom aan documentatie zou ons te ver brengen. Om zo te zeggen elk jaar met de pinksterkermis put hij uit zijn foto's en documenten voor een tentoonstelling over een bepaald facet van het leven in Nevele ; o.m. het oorlogsgebeuren, de gebroeders Planckaert en prentkaarten van Nevele kwamen al aan de beurt.

Als ere-bevelhebber van de Nevelse brandweer blijft hij het korps op een bijzondere manier vertroetelen. Ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de brandweer in 1975 opende hij een nieuwe afdeling in zijn museum, uitsluitend gewijd aan zijn geliefd brandweerkorps.

Rietgaverstede beslaat nu een oppervlakte van 165 m² en bestaat uit de volgende afdelingen : geschiedenis en oude of verdwenen ambachten, keuken, pronkkamer, nijverheden, militaire geschiedenis, brandweer, klederdrachten, letterkunde, rijkswacht en politie en landbouwfolklore. Elk jaar op Pasen gaan de deuren van het museum voor het publiek open. Een werk van meer dan dertig jaar, dat nog dagelijks groeit,

De brandweer-afdeling in het museum „Rietgaverstede“.

wordt door honderden inwoners van het land van Nevele, door kunstenaars en schrijvers, professoren en volksmensen bezocht en bewonderd. Aan elke bezoeker geeft A. Janssens iets van zijn werkkijver en van enthousiasme voor het verleden mee.

Dit alles zou zonder de dagelijkse hulp en steun van moeder Janssens zaliger en van Agnes, de zorgzame en bezorgde echtgenote van Antoine niet mogelijk zijn geweest. In zijn zoon Jan ontwaakte al heel vroeg dezelfde belangstelling voor het verleden, zodat de toekomst van *Rietgaverstede* voor Antoine en voor zijn vele vrienden verzekerd is.

D. D'HOOGHE en J. LUYSSAERT.

Voetnoten.

- (1) D. D'HOOGHE en A. JANSSENS, *Gemeentelijke Vrijwillige Brandweer Nevele 100 jaar*, extra-aflevering van *Berichtenblad van de heemkundige kring „Het Land van Nevele“*, juni 1975.
- (2) Chronologisch deed A. Janssens de volgende opgravingen in Nevele : 1942 en 1953 : vondsten uit de laat-ijzertijd in Kerrebroek ; 1957 : een heirbaan in de Karnemelkstraat ; 1965 : tegelvondsten in de kerk van Nevele ; 1966 : vondsten uit de middensteentijd, samen met dhr. Bonamie ; 1968 : opgravingen aan de melkerij en op de eigendom van dhr. A. DE CLOET ; 1973 : resten van een Gallo-romeinse nederzetting aan de Poekebeek samen met dhr. D. D'HOOGHE. In 1965-1966 werkte hij samen met V.O.B.O. te Huise bij het opgraven van Pré-romeinse brandgraven.
- (3) Een volledig verslag van de opening van het literaire museum kan worden gevonden in J. TAELEDMAN, *Het Literaire Leven in het Land van Nevele, Monografieën van de Heemkundige Kring „Het Land van Nevele“*, I, 1972, blz. 5-12.
- (4) Zie het *Voorbericht* van J. WEYNS, *Volkshuisraad in Vlaanderen*, Beerzel, 1974, blz. 93.
- (5) Hij werkte als correspondent voor volgende kranten :
Het Nieuwsblad : van juni 1954 tot 1959.
De Gazet van Antwerpen : van december 1954 tot juli 1976.
Het Laatste Nieuws : van januari 1955 tot januari 1970.
De Landwacht : van december 1964 tot maart 1975.
Het Nieuws van de Week : van januari 1947 tot december 1947.

BIJLAGE.

BELGISCH INSTITUUT VOOR RUIMTE-AERONOMIE

REF 222/212/54.5

De Heer A. JANSSENS
A.C. Van der Cruyssenstraat 60

9350 NEVELE

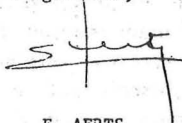
ADRESSEN :
POST : RINGLAAN 3
B - 1180 BRUSSEL
(BELGIË)
TELEGRAAF : CENTRESPACE BRUSSEL
TELEX : 21563/CENTRESPACE BRU
TELEFOON : DIRECTIE : 02-74.27.28
WETENSCHAPPELIJKE DIENSTEN :
02-74.81.21

Ukkel, 8 juni 1970.

Geachte Heer,

Ik heb de eer U eraan te herinneren dat naar aanleiding van de reis naar de maan van Apollo 12, U mij het resultaat van Uw waarnemingen meegedeeld heeft. Deze zijn van groot belang geweest voor de juiste interpretatie van de waargenomen lichtverschijnselen die gezamenlijk door de Koninklijke Sterrewacht en het Belgisch Instituut voor Ruimte-aëronomie werden bestudeerd. Uit naam van al de medewerkers aan dit project dank ik U voor deze welwillende bijdrage. Ik heb dan ook gemeend dat het gepast is U een overdruk van deze studie te sturen, die U hieringeloten als bijlage zal vinden.

- Hoogachtend,

E. AERTS.

RIETGAVERSTEDE ;

BRUG TUSSEN VERLEDEN EN HEDEN.

Ik wil nu wel toegeven dat ik verbluft en zelfs een tikje verbijsterd was toen Antoine Janssens mij de eerste keer in *Rietgaverstede* rondleidde. Zoals ik daarvoor verwonderd naar de brief uit Nevele had zitten kijken en me vruchteloos afvroeg waar dat museum wel kon zijn. Nu, Vlaanderen is een vruchtbaar land waar veel omgaat, en maar al te dikwijls zijn het goedbedoelde pogingen die in het amateurisme blijven steken. Maar in dit geval was ik de kultuurbarbaar, die met een ruime zwaai de bocht nam om Nevele binnen te duikelen, zonder ooit die bescheiden poort op te merken waarachter *Rietgaverstede* inderdaad schuilgaat. Hiervoor wil ik Antoine Janssens, die ik ondertussen mijn vriend mag noemen, mijn excuses aanbieden. Want wat hij daar achter die poort zonder ophef bij elkaar heeft gebracht kan rustig de toets van de kritiek doorstaan. Hij heeft niet alleen het initiatief genomen en het uitgewerkt, - men mag wel zeggen op een merkwaardige wijze -, hij bouwt zijn museum onverpoosd verder uit, zodat men rustig van een levenswerk mag spreken. Het is misschien een overbodige vraag, maar ze is ook onvermijdelijk, wat beweegt iemand ertoe om naast een gevuld leven, met een volledige dagtaak, een museum op te richten, in stand te houden, en verder uit te bouwen ? Janssens zelf is veel te bescheiden om daarop te antwoorden. Hij kijkt eens naar zijn handen, en zegt vaagweg, „... wel dat interesseerde mij, en in de laatste oorlogsjaren had ik wat meer (gedwongen) vrije tijd, en er was toen zoveel legermateriaal en ja hoe gaat dat ?”. Die eenvoud is misleidend, want er zijn wel meer mensen die postzegels verzamelen of sigarenbandjes, en dat kan een heel verdienstelijke hobby zijn, maar er is meer dan een nuance verschil met het creëren van iets dat ik een „oeuvre” zou willen noemen, en dat als dusdanig het persoonlijke vlak overstijgt en maatschappelijk en sociaal voor de hele gemeenschap gaat functioneren. De drijfveren daarvoor liggen wel iets dieper dan de verzameldrift, die als element wel meespeelt maar nooit domineert, en het persoonlijk genoeg, dat weliswaar onmisbaar is, maar dat door de wijze waarop het zich manifesteert en naar buiten treedt een maatschappelijke verbondenheid en zelfs plichtsgevoel verraadt. Is het mogelijk dat Janssens, getuige van de dramatische periode 1940-1945, daardoor zo getroffen was dat hij de behoefte voelde, om door het verzamelen van uniformen en materiaal, en het ordenen daarvan, een historische eenheid te scheppen, die voor de burger, welke door de chaotische details

Binnenzicht in „Rietgaverstede“ : de pronkkamer.

van de oorlog zijn historisch doorzicht en overzicht dreigde te verliezen, een rustpunt en een ogenblik van bezinning zou kunnen vormen? En dat hij eenmaal bezig, zich geschokt en geeërgerd voelde om de nonchalante manier waarop men in zijn omgeving met voorwerpen die getuigen van het verleden, omsprong? Als men het historisch besef vernietigt, vernietigt men ook het toekomstbeeld. Daardoor tast men ook een geestelijke waarde aan, waardoor het materialisme schaamteloos op de voorgrond treedt en men de morele standaard aantast. De moraalridders die als echte Don Quichotes op windmolens jagen, zouden zich hierover weleens mogen bezinnen, in plaats van minachtend neer te kijken op mensen die het geschiedenisonderwijs trachten te redden of onze taal voor een zgn. vereenvoudiging van de spelling te sparen! Dat is allesbehalve een vorm van conservatisme.

Rietgaverstede is, zoals het is ontstaan en gegroeid, en als streekmuseum functioneert, ook een bewijs dat het bijhouden en verzamelen van dingen uit het verleden, geen balsemen van lijken is en een museum geen stalplaats voor mummies! Het verleden wijst duidelijk naar de toekomst. Zoals men in *Rietgaverstede* van de kapmantels naar de sterrewacht wandelt. Ik ben zelf een echte museumdweil, d.w.z. dat als ik reis, er altijd wel een paar musea op het programma staan, en daarom weet ik maar al te goed dat de wijze van tentoonstellen en de atmosfeer van een museum erg belangrijk zijn. Men moet er niet van verveling in slaap vallen of door de opeenstapeling van voorwerpen claustrofobie krijgen. Ik wil mij onthouden van elk commentaar op beroepsvlak, ik ben ten slotte geen conservator, maar als leek en soms als slachtoffer, wil ik een voorbeeld geven van hoe het zou kunnen en hoe het beslist niet moet. Het zijn toevallig twee Franse musea, allebei ook min of meer streekmusea, Het *Museon Arlaten* te Arles, en het *Musée de l'Ardenne* (Rimbaud) te Charleville. Het eerste is dus provençaals, het tweede bevindt zich in het hart van de (Franse) ardenen. De vergelijking is niet helemaal fair, want het *Museon Arlaten* beschikt duidelijk over meer geldelijke middelen (opgericht als fondation Mistral, die er om te beginnen zijn hele Nobelprijs instak) dan het *Musée de l'Ardenne*, maar het gaat hem fundamenteel over de atmosfeer en niet over de kwaliteit van de tentoongestelde voorwerpen.

Het *Museon Arlaten* is levendig, met bloemen op de binnenplaats, de afmetingen van de kamers, in wat eens een groot herenhuis was, zijn behouden, alles is er netjes, en de voorwerpen zijn met smaak tentoongesteld en voorzien van een duidelijke tekst met de minimum gegevens zodat men weet waar men naar kijkt. Het *Musée de l'Ardenne* dat zich ook in een mooi gebouw bevindt, een oude watermolen, is om te beginnen erg donker en stoffig. Men dwaalt er een beetje verloren door gan-

De keuken zoals A. Janssens hem reconstrueerde in zijn museum.

gen en kamers waar alles lukraak is neergekwakt. Als je geen basiskennis hebt van de streekgeschiedenis en de persoonlijke geschiedenis van Rimbaud, kan je er een spelletje van maken door te gaan raden wat het is of wat het zou kunnen betekenen.

De suppoost, mooi in uniform, kan vergeven worden dat hij regelmatig de straat oversteekt om zich in het café te gaan troosten met wijn en het gezelschap van de levenden. Op zo'n kerkhof zou men een Allerheiligen voor musea's wensen zodat ze tenminste één keer per jaar zouden opleven. Gelukkig beschikt Oost-Vlaanderen met *Rietgaverstede* over een streekmuseum, dat men positief kan benaderen. Het is niet zo groot als het *Museon Arlaten*, maar het heeft gelukkig niet de fouten van het *Musée de l'Ardenne*, en groeien doet het nog dagelijks. Ik ben gelukkig met de bekroning van Antoine Janssens, waarmee men ook officieel zijn waardering uit, voor dit voortreffelijk initiatief, dat - men mag het niet vergeten - volkomen privé is. En dat in een tijd waar de eerste bekommernis van elke club of groep is leden werven om in aanmerking te komen voor subsidies. Waarmee ik niet wil zeggen dat *Rietgaverstede* niet zou moeten gesteund worden ! Een officiële erkenning is prettig, maar misschien is het nodig die met een reële vorm van hulp gepaard te laten gaan. Een verleden dat groeit in het heden is bepalend voor de toekomst !

april 1977
Monika VAN PAEMEL

**DE LETTERKUNDIGE AFDELING BIJ HET
MUSEUM „RIETGAVERSTEDE“ VAN
ANTOINE JANSSENS.**

De letterkundige afdeling bij het Museum „Rietgaverstede“ te Nevele van Antoine Janssens werd op 22 mei 1971 plechtig geopend in aanwezigheid van Prof. Van Mechelen, Minister van Nederlandse Cultuur, van burgemeester Jan Wannyn, van barones R.C. Buysse, haar zoon en dochter baron Guy C. Buysse en Mej. Nadine Buysse, van baron en barones Louis Fredericq en andere leden en bekenden van de families Buysse-Loveling, van de professoren Foncke en Tavernier, van kabinet-chef Flerackers, van Marnix Gijsen en vele andere figuren uit de letterkundige en heemkundige wereld, en verder van „tal van wereldlijke en geestelijke overheidspersonen uit Nevele en omgeving en vele vrienden en familieleden van de konservator“, zoals we het kunnen lezen in het verslag van deze plechtigheid, samen met de tekst van de toespraken van burgemeester Wannyn, Minister Van Mechelen, van Antoine Janssens en mezelf, en vermeerderd met de voortreffelijke studie van Johan Taeldeman over de „Verslagen over den Gemeenteraad van Nevele“ van Cyriel Buysse, gepubliceerd in het eerste deel van de *Monografieën van de Heemkundige Kring „Het Land van Nevele“* (1972). De talrijke genodigden mochten, na het beluisteren van de sprekers, op het erf zelf van Antoine Janssens, vlakbij zijn Museum, de nieuwe, smaakvol ingerichte kamer betreden, waarin een aantal belangrijke documenten en voorwerpen waren tentoongesteld die betrekking hebben op figuren uit het letterkundig verleden van Nevele : de gezusters Loveling, hun generatiegenoot A.C. van der Cruyssen, en vooral Cyriel Buysse, hun neef. Antoine Janssens heeft sedertdien nog andere auteurs, afkomstig uit het „Land van Nevele“, in zijn letterkundige afdeling opgenomen : Hendrik van Doorne, de leerling van Gezelle, uit Poeke, Baziel de Craene, de inrichter van de Poëziedagen van Merendree, de begaafde schrijfster Monika Van Paemel, geboren te Poesele, die aldus een band vormt met de literaire actualiteit. De talrijke bezoekers van het Museum „Rietgaverstede“ worden op die wijze, aan de hand van met zorg gekozen afbeeldingen, foto's, uitgaven, boeken, handschriften en andere waardevolle stukken, geconfronteerd met een brok uit ons literair verleden. Dat alles werd in de loop der jaren door Antoine Janssens met liefdevolle zorg verzameld. Het is op zichzelf al een niet geringe verdienste, vooral als we bedenken dat bij het inrichten van tentoonstellingen nooit vergeefs op zijn documentatie een beroep wordt gedaan.

Opening van de C. Buysse-afdeling op 22 mei 1971. V.l.n.r. : mevr. Wannyn, burgemeester De Peseroy van Deurle, dhr. A. Janssens, dhr. Flerackers, kabinetchef van de minister van Nederlandse Cultuur, barones Buysse, mevr. Janssens, burgemeester Dr. J. Wannyn, Prof. Dr. A. van Elslander en Prof. Dr. R. Tavernier.

Van veel groter betekenis is echter dat Antoine Janssens, in 1947 door een gelukkige samenloop van omstandigheden en zijn aangeboren flair voor het waardevolle in het bezit gekomen van een belangrijke collectie vroege en tot dan toe volledig onbekend gebleven collectie Buysse-manuscripten, deze kostbare documenten op de meest onbekrompen wijze ter beschikking stelt van vorsers en belangstellenden.

Dat gebeurde reeds in de jaren 1959-1960, toen zijn dorpsgenoot, de betreurde Antoon Schelstraete, zijn licentieverhandeling : *Cyriel Buysse. Zijn Nevelse periode (1859-1896)* bewerkte. Aldaar wordt o.m. ook een diplomatische editie bezorgd van de onvoltooide roman *De Levenskring*, een soort voorstudie van de in 1894 gepubliceerde roman *Sursum Corda* ! waarvan de voorgeschiedenis door middel van de verschillende - ook Franse - versies in handschrift, kon worden gereconstrueerd. Tevens werd door Antoon Schelstraete in zijn niet gepubliceerde scriptie een voorlopige lijst opgemaakt van alle hem toen bekende Buysse-manuscripten : de belangrijke door baron René C. Buysse aan het Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuurwezen te Antwerpen geschonken collectie, die echter vooral handschriften van na de „Nevelse periode“ bevat, de enkele manuscripten en typoscripten die toen nog in het bezit waren van de familie Buysse, maar die thans, op een enkele uitzondering na, door barones Buysse aan het Museum „Rietgaverstede“ werden afgestaan, de drie handschriften die door Antoine Janssens aan de Gentse Universiteitsbibliotheek werden geschonken, en ten slotte de collectie Janssens zelf. Hoe belangrijk vooral deze laatste voor de Buysse-studie is, komt duidelijk tot uiting in de Brusselse dissertatie van P.H.S. van Vreckem : *De invloed van het Franse Naturalisme in het werk van Cyriel Buysse* (1968), waar op vele plaatsen op deze documenten een beroep wordt gedaan. De heer Antoine Janssens heeft dan ook door het redden en piëteitsvol bewaren van een deel van de Buysse-nalatenschap aan de Nederlandse literatuurwetenschap een onschatbare dienst bewezen.

Prof. Dr. A. VAN ELSLANDER.

ANTOINE JANSSENS GEHULDIGD.

Het is een bijzonder gelukkig en prijzenswaardig initiatief van het Bestuur van de Heemkundige Kring van het Land van Nevele om een speciaal nummer van het Berichtenblad voor te behouden ter gelegenheid van de toekenning van de Reinaertprijs 1977 aan de heer Antoine JANSSENS.

Eenieder die ook maar enige informatie verlangt over een probleem dat van heinde of verre iets te maken heeft met Nevele en Ommelanden, komt onafwendbaar terecht in het Heem- en Letterkundig Museum „Rietgaverstede” van Antoine JANSSENS. Een bezoek aan zijn Museum is zeker meer dan de moeite waard. Het is haast onvoorstelbaar hoe hij, naast zijn dagelijkse bezigheden als schrijver, nog de tijd gevonden heeft om een dergelijke uitgebreide verzameling bijeen te brengen, te ordenen en op overzichtelijke en verantwoorde manier ten toon te stellen. Men kan niet anders dan zijn geestdrift, zijn volharding en niet falende werkkraft bewonderen, alsook zijn buitengewone eruditie over alles wat met het Land van Nevele te maken heeft, o.a. oudheidkunde, geschiedenis, heemkunde, letterkunde, enz. De uitgebreide lijst van zijn publikaties - die slechts een onvolledig beeld geeft van zijn talrijke activiteiten - getuigt op afdoende wijze van zijn enorme werkkraft. Naast het eigenlijke Museum heeft Antoine JANSSENS ook met geestdrift en volharding een uitgebreid archief bijeengebracht dat van uitzonderlijk belang is voor de streekgeschiedenis. Talrijke universiteitsstudenten en vorsers hebben kunnen gebruik maken van deze rijke documentatie voor hun onderzoekingswerk, want Antoine JANSSENS is ook een zeer edelmoedig man die anderen belangloos laat genieten van zijn kennis en ervaring en bereidwillig zijn documentatie ter beschikking stelt.

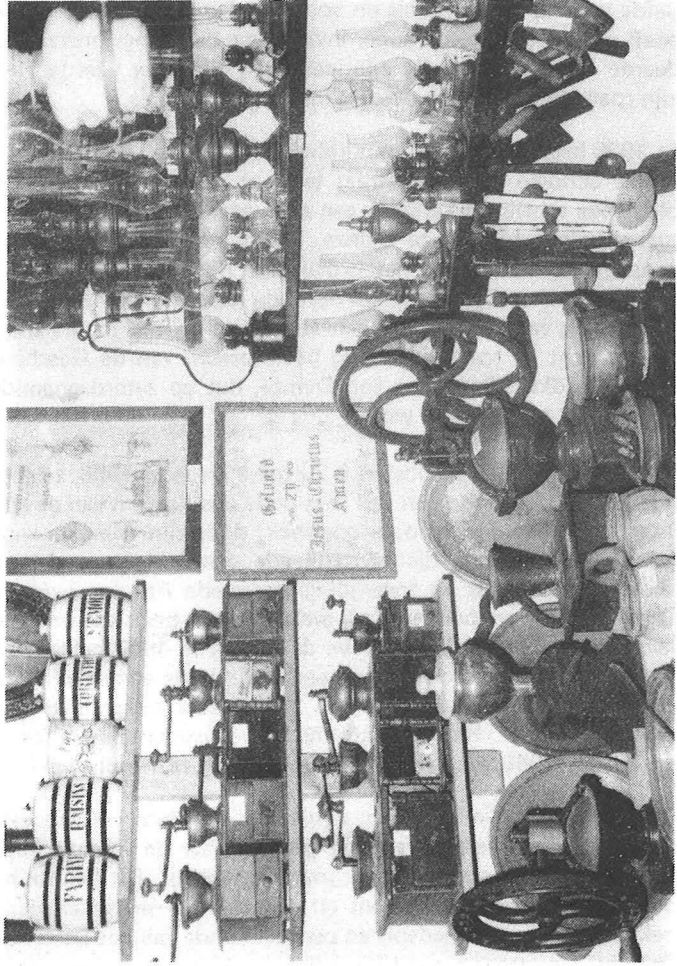
Antoine JANSSENS zag het daglicht te Nevele op 22 oktober 1922. Zijn vader, Frans Willem JANSSENS, werd niet te Nevele maar te Mechelen geboren (op 3 augustus 1893), waar hij het beroep van schrijver aanleerde. Bij het begin van de eerste wereldoorlog werd de familie op de vlucht gedreven en kwam zich tijdelijk te Nevele vestigen. Dit tijdelijk werd voor Frans Willem permanent, want hij huwde er na het beëindigen van de vijandelijkheden met Margaretha VAN HESE, afkomstig uit een familie die reeds sedert generaties in het Land van Nevele woonachtig was.

Antoine liep school te Nevele, en zoals destijds in deze gemeente gebruikelijk, eerst in het Klooster bij zuster Lucilla, en daarna op de Gemeenteschool, achtereenvolgens bij de toenmalige onderwijzers Henri Ruyffelaert en Leo Reel. Het is waarschijnlijk dat in deze periode zijn liefde voor de geschiedenis en voor de heemkunde van het Nevelse zich heeft ontwikkeld, mede onder invloed van de strenge, maar zeer gewaardeerde Meester Reel, die zijn leerlingen bijzonder wist te boeien door zijn spannende verhalen over de lokale geschiedenis.

In 1935 begon Antoine zijn middelbare studies bij de Broeders der Kristelijke Scholen in de Holstraat te Gent. Vanaf 1938 begon hij in de bloeiende schrijnwerkerszaak van zijn vader het vak aan te leren. Ondertussen volgde hij ook te Deinze, de zaterdagnamiddag, en te Gent de zondagvoormiddag, aan het Provinciaal Handels- en Taalinstituut, lessen in bouwkundig tekenen. Vooral de lessen te Deinze hebben de belangstelling van Antoine voor de streekgeschiedenis in de hand gewerkt. Hij bezocht er toen regelmatig het Museum van de Geschiedkundige en Oudheidkundige Kring van Deinze, dat op zaterdagnamiddag voor het publiek toegankelijk was.

Met het eigenlijk verzamelen is Antoine reeds in 1938, t.t.z. op 16-jarige leeftijd, begonnen en wel met oude postkaarten van de streek. Zijn interesse hiervoor werd o.m. opgewekt door zijn vrienden van de voetbalclub van Nevele, die verschillende verzamelaars onder zijn leden telde. Met de ernst en toewijding waarmede Antoine iedere zaak behartigt die hij aanpakt was hij weldra in het bezit van een belangrijke verzameling van postkaarten van de streek. In 1942 bestede hij een gedeelte van zijn spaarcenten om een uitgebreide verzameling aan te kopen van Dossche-Duchateau, de lokaal zeer bekende uitgeverfirma van postkaarten. Het is trouwens met postkaarten en fotomateriaal dat hij in 1945 zijn eerste tentoonstelling te Nevele heeft ingericht.

Door het plots overlijden van zijn vader op 4 juni 1940 moest Antoine op de jeugdige leeftijd van nog geen 18 jaar de verantwoordelijkheid dragen voor het ouderlijk schrijnwerkersbedrijf. Dit belette hem evenwel niet om verdere gegevens en documenten te verzamelen met betrekking tot de geschiedenis en oudheidkunde van het Land van Nevele. Toen bij b.v. vernam dat tijdens het graven van een waterput in de melkerij St.-Mauritius te Nevele in 1942 oudheidkundige vondsten werden aangetroffen, heeft Antoine niet gearzeld om de bovengehaalde aarde te zeven. Aldus kon hij verschillende fragmenten van bekertjes uit de IJzertijd bijeenbrengen, die thans een ereplaats innemen in het „Rietgaverstede Museum“.

Een verzameling koffiemolens en lampen in het museum van A. Janssens.

Sedert 1940 was Antoine lid van het brandweerkorps van Nevele, waar hij de plaats innam van zijn vader die tot aan zijn overlijden korporaal bij het korps was. Met de ernst die hem kenmerkt heeft hij de opleidingslessen voor brandweermannen gevolgd te Gent, waardoor hij over de nodige titels beschikte om tot bevelhebber van de Brandweer te Nevele te worden aangesteld in 1948. Deze functie heeft hij tot 1971 vervuld. Zijn verhandeling over de „Gemeentelijke Vrijwillige Brandweer Nevele“ verscheen als een extra-aflevering in juni 1975 van het Berichtenblad van de Heemkundige Kring „Het Land van Nevele“ en getuigt van de toewijding waarmee hij zijn taak als brandweerman heeft waargenomen.

Op 9 september 1948 trad Antoine JANSSENS in het huwelijk met Agnes Van der Vennet, eveneens afkomstig uit een familie die sedert generaties in het Nevelse woonachtig was. Zij heeft het heemkundig werk van Antoine in sterke mate gestimuleerd en bevorderd. Het is o.m. op haar aanraden dat, na de tentoonstelling over de Molens door Antoine te Nevele ingericht in 1961 ter gelegenheid van het Molenjaar, zij hem heeft aangemoedigd om in 1962 een museum te bouwen, dat in 1963 officieel werd geopend. Haar begrip en haar steun zijn voor Antoine een voortdurende aanmoediging geweest.

De bijdragen van Antoine JANSSENS betreffende de oudheidkunde, de geschiedenis en de letterkunde in het „Land van Nevele“ sedert 1940 worden door de Voorzitter van de Heemkundige Kring en door Prof. Van Elslande besproken. Toch wil ik nog even aanstippen dat hij ook een belangrijke bijdrage heeft geleverd tot de landschapsgeschiedenis van het „Land van Nevele“ en tot de kennis van de lokale toponymie, o.m. door het verzamelen van de nog levende perceelsnamen.

Moge aan Antoine JANSSENS de tijd en de gelegenheid gegund worden om het zeer rijke en gevarieerde materiaal, dat hij sedert zoveel jaren liefdevol heeft verzameld, te bewerken en te publiceren, wat een onschatbare bijdrage tot de heemkundige kennis van het „Land van Nevele“ zou betekenen.

Prof. Dr. R. TAVERNIER.

NEVELE ZONDER NEVEL.

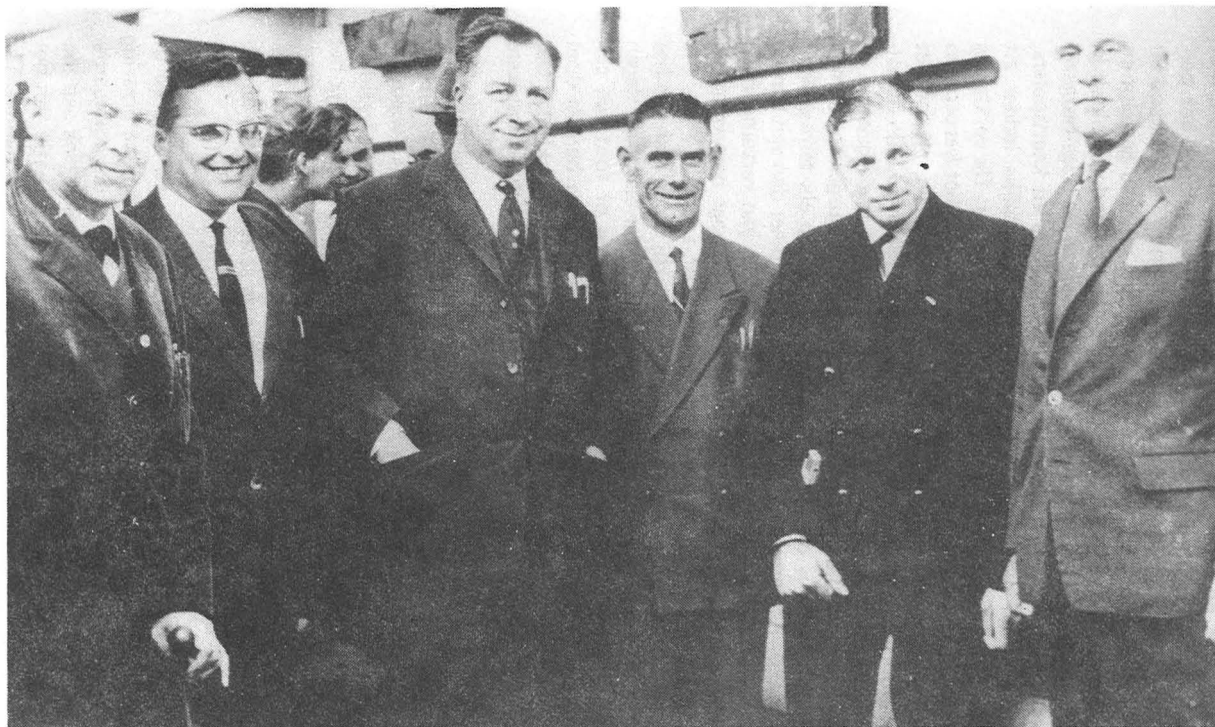
Over menige gemeente hangt een nevel, een sluier, een schaduw door een tekort aan geschiedkundig inzicht, aan wetenschappelijke opzoekingen en publikaties en door gemis aan materiële goederen, have en goed van onze ouders en voorouders.

In Nevele is dergelijke nevel verdreven, vermits de alom gekende inwoner Antoine Janssens u als een vaardige en waardige gids de weg baant doorheen de lokale en regionale geschiedenis, aan de hand van dokumenten en publikaties, van talrijke voorwerpen uit het dichte en verre verleden.

Het loopt niet van een leien dakje een schets van een bescheiden persoonlijkheid te omlijnen of te tekenen. Antoine Janssens hoort in de verste verte niet bij het type dat opdringerig op de voorgrond schuift of dat als een gewiekst politicus te pas en te onpas in het openbaar het woord voert.

Schoonmenselijkheid is een woord waar de verantwoordelijken van een gemeenschap en van een wetenschap spaarzaam dienen met om te springen. We leven voor een bepaald deel in een periode van keiharde zakelijkheid, in het gesjacher van baantjesjagers en in het kader van handel en nijverheid. Antoine Janssens leeft in deze laatste wereld want hij is timmerman en aannemer van beroep en in nummer zestig van de A.C. Van der Cruyssenstraat stelt u vast dat u bij hem, zijn echtgenote en zijn zoon meubelen kunt kopen. In dusdanige omstandigheden zijn de lieden menigmaal zakelijk, saai en nuchter, gedreven door berekening.

U hebt juist de tegenovergestelde termen nodig om de voorman Antoine Janssens aan te wijzen. Uiterlijk en innerlijk gelijkt hij op een bron van rust en van gezapige bezadigdheid. Hij verandert terstond en wordt één en al heilige en veilige gloed, zonder er uitwendig de sporen van te tonen, zodra u het volksleven van zijn gewest en van zijn lokaliteit wenst te ontdekken.

Opening van het museum „Rietgaverstede“ op 24 mei 1963. V.l.n.r. : Dr. J. Weyns, conservator van het Openluchtmuseum te Bokrijk, burgemeester R. Van den Abeele van St.-Martens-Latem, de schepenen Dr. J. Wannyn en dhr. E. Van Haver van Nevele, dhr. A. Janssens en baron Buysse.

Hij k nt het volk en zijn leven en streven, zijn opgang en sneven, niet door horen vertellen maar door de dagelijkse ervaring, door het persoonlijk contact. De gemeenschap is in zijn hart en brein getekend en getooid, in haar gedrag van lach en leed, in woord en daad gestelpt en gestolpt, van hoog tot laag, zodat hij elk niveau kan onderscheiden in eigenheid en wisseling : de zwoegers en de zweters, de hoge burgerij, de ontredderden, de eenvoudigen, de duivenmelkers en kaartspelers, de misdienaars en caf bazen... De hele maatschappelijke ladder zit prachtig en prettig geprangd in de geest van deze vorser. De verklaring van zijn grondige kennis ligt terstond voor de hand : het beroep van Antoine brengt hem met Jan en alleman in betrekking. Dat feit volstaat niet. Integendeel. Maar zijn minzaamheid en goedwilligheid, zijn dienstbetoon en bereidwilligheid om elkeen hulp te bieden in de gewone en de hachelijkste omstandigheden schikt het zo dat ieder burger en vakman op zijn beurt bereid is om Antoine hulp te bieden op elk terrein waar het maar enigszins mogelijk is. Antoine is immers meer dan een handig vakman. Hij beschikt over een ongehoorde rijkdom van verzamelingen allerlei en over een uitmuntende bibliotheek. U moogt hem opbellen in de loop van de week of op een zondagochtend of -avond.

„Dat komt in orde”, belooft hij kort en kordaat. Hij is een man van het gegeven woord en binnen de vierentwintig uur of na een paar dagen ontvangt u de gewenste inlichtingen, de beschrijving of foto van een voorwerp, de tekst of een verklaring. Als u op Antoine beroep doet komt dat in orde, hoe lastig of ingewikkeld uw vraag ook klinkt. Dat ervaren de eenvoudigste vorsers evenzeer als de geleerdste professoren.

Als tweede kenmerk verschijnt zijn benijdenswaardige veelzijdigheid. Hij leeft, gedragen door de drang zijn volk te laten optreden en uitstralen in zijn hebben en houden, in zijn geestelijke en stoffelijke waarden, niet in het raam van één schilderij of van een bepaalde reeks beelden. Neen. Zijn voorwerpen en schatten tonen rechtstreeks en duidelijk het karakter en het leven van een volk, in de ruimste zin van het woord, *in de weidse boogvorm van de wieg tot het graf*, in een weelde van beelden en tinten *doorheen de hang en gang van de seizoenen*, van de lokkende lente tot de barre winter.

In een ander hoofdstuk zullen bevoegde medewerkers de aard en de waarde van zijn museum peilen en bepalen. Mijn persoonlijke ervaring verplicht me te bekennen dat de vorsers in menig geval onvoorwaardelijk tot hem hun toevlucht moeten nemen. Een paar malen trok een thema me door de gouwen van Vlaanderen : het bedevaartvaantje, het bolspel, de ikonografie van Sint-Niklaas, de suisse en de kerkbaljuw. Tel-

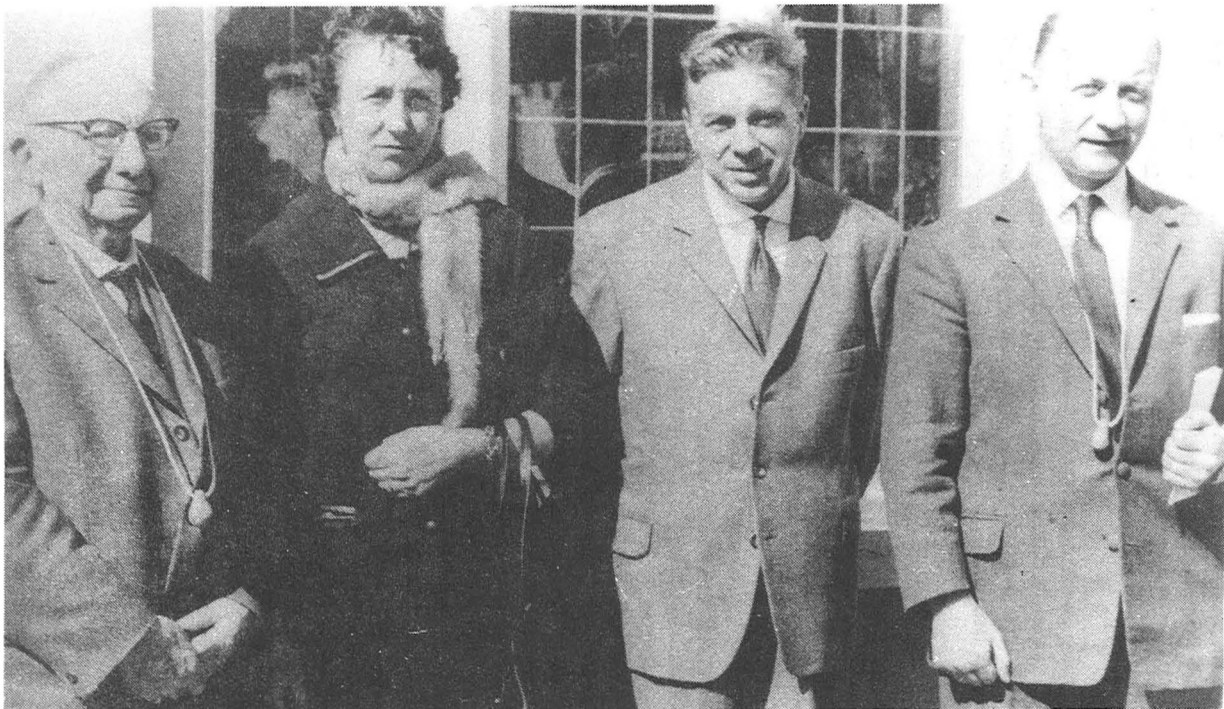

Het vaantje van „Rietgaverstede“.

kens stonden de deur van het museum en de laden van het archief wijd open. Elk voorwerp, een santje, een bol, een werktuig, huisraad, een cichoreiverpakking krijgt een onvermoede waarde en zin omdat het voorwerp en/of het kunstwerk telkens een veelomvattende taal gaat spreken, door de staat en stand van de bezit(s)ter, door de familiale en sociale situatie. Elk tuig en dokument gaat leven in het licht en zicht van een woning, van een gebeuren, van een feest en een feit. Bij elk bezit past een steekkaart, keurig ingevuld, maar de persoonlijke uitleg verstrekt heel wat meer dan de traditionele gegevens nopens afmetingen en grondstof, periode en naamgeving. Daar is zo menigmaal een anekdote bij betrokken : dit santje vormde een geschenk op die dag bij deze familie, op basis van de naam van dat kind. De bol stamt uit de herberg met dat uithangteken, met dat reglement aan de wand, met die tapkast in de hoek, met deze personen op en rond de vloer. Elk voorwerp in de verzameling en uit het museum begint in uw hand en met de uitleg van Antoine te spreken, als een waar en raar verhaal, waar alle biezonderheden van oorsprong en doel, van formaat en gebruik in geledingen en ontledingen iedere kans op meerwaarde doen stijgen. Ieder tuig wordt en vormt een wonder geheel in de felle en helle verklaring.

Deze overweging laat uitschemeren hoe Antoine doorheen de hele maatschappij vrienden heeft verworven, op basis van zijn rijke kennis en mededelingen allerlei.

Een verzameling aanleggen kunt u beschouwen als een overgang van passieve naar actieve belangstelling. Antoine Janssens als „actief” bestempelen veroorzaakt een vertékend beeld. U moet de creativiteit in hem (leren) ontdekken. De openstelling van zijn museum op 24 mei 1963 betekende een ware hoogdag voor Antoine Janssens, zijn vrouw en familie. Daar waren talrijke lieden aanwezig, ook uit de wereld van de universiteitsprofessoren. Maar elke aanwezige was blij en fijn verrast : zij kregen een profaan vaantje, een sierlijk dokument, dat het eerste gebouw toont, met de voor- en zijgevel en enkele gebruiksvoorwerpen, en de tekst : *Heemsmuseum - Rietgaverstede - Nevele*. Géén spoor van een familienaam en van dé man : Antoine Janssens. In de eerste regel van deze bijdrage leest u : bescheiden persoonlijkheid. Begrijpt u daarin deze betekenis. Maar deze man is machtig-schoon creatief : dat vaantje was dé waardevolste herinnering aan een datum en een plechtigheid. De heem- en volkskundigen zijn Antoine nog steeds reuzedankbaar, dat hij dan aan de Oostvlaamse volkskundigen de gelegenheid bood een dergelijk vaantje in hun uitgave in te schakelen (Oostvlaamse Zanten, Gent, XXXVIII - 1963 - p. 175-176). De kunstenaar Marc de Ketelaere had

13 september 1964. Oostvlaamse volkskundigen komen op bezoek. Aan dhr. R. Van Kenhove en lic. R. Van der Linden overhandigde dhr. A. Janssens de orde van de Nevelse „sureel” (sureel is een middeleeuwse peersoort die in Nevele gekweekt werd). V.l.n.r. : dhr. R. Van Kenhove, mevr. A. Janssens, dhr. A. Janssens en lic. R. Van der Linden.

het vaantje ontworpen. Cliché in Gent beschikbaar ! Dezelfde artiest tekende twee jaar nadien een bedevaartvaantje voor Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën op de wijk *Oostbroek* te Nevele met het beeld en de tekst : *O. L. V. v.d. Oostbroeck. Nevele.*

De bibliografie levert het onmiddellijke bewijs van de geesteskreativiteit van de gevierde. Deze kunstprestaties tonen even Antoine in een andere vorm van creativiteit. Hij kan niet alleen volkskunde beschrijven, maar ook bedrijven.

Namens het Bestuur en de leden van de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen een hartelijke groet en diepdoorvoelde hulde aan ons medelid en laten we getuigen, aan de ware vriend Antoine en zijn echtgenote, een eerlijk en heerlijk eresaluut : *ad multos annos.*

Renaat VAN DER LINDEN.

FIETSTOCHT NAAR „RIETGAVERSTEDÉ“.

Gisteren maakten we met onze meester een prettig uitstapje. Het doel van ons tochtje was „Rietgaverstede“, het museum van de heer Janssens te Nevele.

Het weer viel echt mee. Onder een lachende zomerzon reden we twee aan twee over de brug van de autostrade. Als er auto's naderden gebruikte de meester zijn fluitje om ons te verwittigen, maar hij had niet veel werk met ons. Om twee uur waren we reeds ter bestemming. Eerst bezochten we de oude schuur. Daar stonden allerhande oude werktuigen om het vlas te bewerken, ook alles wat men gebruikte om brood te bakken, en we vonden er zelfs heel rare muizenvallen.

Nu leidde Mijnheer Janssens ons binnen in het echte museum. Het was een wandeling door de geschiedenislessen die we in de klas geleerd hadden. We zagen tanden, versteende beenderen, vuistbijlen en werktuigen uit de steentijd, en wat kan die meneer Janssens vertellen...

Overblijfselen uit de Romeinse tijd lagen naast een scherpe zeis uit de Boerenkrijg. In de zaal gewijd aan de wereldoorlogen, hielden vier soldaten de wacht, zodat we nergens konden aan prutsen.

In het kleine keukentje stonden veel antieke klokken, koperwerk, tinnen schalen en aarden kruiken. De oude glazen barometer was gevuld met water, de onze in de klas is een kwikbarometer. We waren nog aan 't lachen om die gekke fiets met dat grote voorwiel toen we ineens voor een strenge rijkswachter stonden. Toen we zagen dat het maar een pop was hadden we nog méér pret.

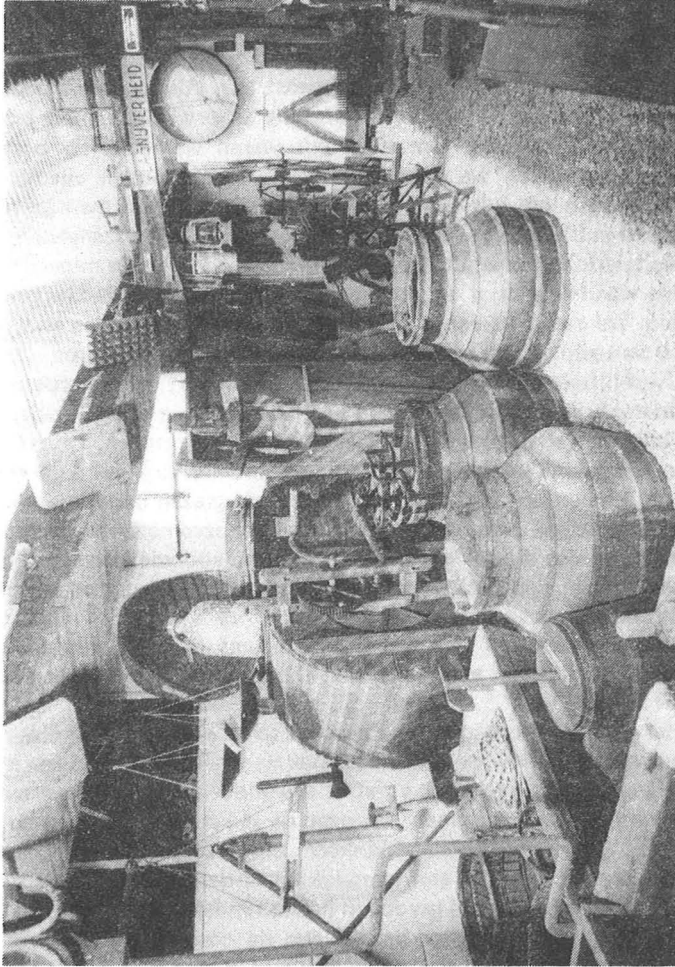
Speciaal voor ons had Mijnheer Janssens een hele verzameling oude foto's en kaarten van Hansbeke uitgestald. Er was ook een boekentas uit 1845.

Het was een houten kistje met een schuifdeksel. De leerlingen legden het op hun knieën en gebruikten het als schrijftafeltje. In een klein hokje staat een sterrekijker : dat is een mooi instrument, we zullen eens 's nachts moeten komen om naar de maan en de sterren te kijken ! Vóór we vertrokken liet Mijnheer Janssens op een oude grammofoon met een grote hoorn een (vreselijk) deuntje spelen. Zouden de mensen dat vroeger echt mooi gevonden hebben ?

Samen met de meester hebben we de conservator bedankt voor de mooie namiddag, het was echt tof ! We komen zeker nog terug !

Dank aan Mijnheer Janssens !

Vrije Jongensschool Hansbeke, zesde leerjaar.

Een blik in de afdeling „nijverheden“ van het museum „Rietgaverstede“.

BEKNOPTTE BIBLIOGRAFIE VAN A. JANSSENS.

In deze bibliografie hebben we gepoogd die bijdragen samen te brengen die de gevierde heemkundige en conservator van het museum *Rietgaverstede* in diverse tijdschriften heeft gepubliceerd.

A. Janssens werkte ook tussen 1954 en 1975 als plaatselijk correspondent voor verscheidene kranten. Zijn krantenartikels zijn in dit beknopt bibliografisch overzicht niet opgenomen.

Afkortingen :

- A.M. : *Appeltjes van het Meetjesland*, Jaarboek van het heemkundig genootschap van het Meetjesland.
B.M. : *De Belgische Molenaar*.
K.O.K. : *Bijdragen tot de geschiedenis der stad Deinze en van het land aan Leie en Schelde*, Kunst en Oudheidkundige Kring - Deinze.
L.N. : *Berichtenblad van de heemkundige kring „Het Land van Nevele“*.
O.H. : *Ons Heem*.
O.P. : *Oostvlaamse Post*.
O.Z. : *Oostvlaamse Zanten*.

1952

Nog over ijskelders, O.H., jg. 10 (1952), blz. 83-84.

Nog mulderscijfers, O.H., jg. 10 (1952), blz. 139.

1955-1956

De burgerwacht van Nevele, gedurende de omwentelingsjaren 1830-1831, A.M., jg. 7 (1955-1956), blz. 221-223.

1956

Tachtig jaar gemeentelijke brandweer te Nevele, in *De Belgische Brandweerman*, jg. 32 (1956), nr. 2, blz. 36-39.

De windmolens van Nevele, B.M., jg. 53 (1956), nr. 7, blz. 101-107.

De windmolens van Poesele, B.M., jg. 53 (1956), nr. 10, blz. 150-151.

De windmolens van Meigem, B.M., jg. 53 (1956), nr. 15, blz. 228-232.

1957

De Male- Postdienst te Nevele tussen 1865 en 914, A.M., jg. 8 (1957), blz. 201-206.

Dit kapelletje in de tuin van „Rietgaverstede” werd op 9 mei 1971 toegewijd aan O.L.Vrouw van Rietgaver.

De windmolens van Vosselare, B.M., jg. 54 (1957), nr. 8, blz. 126-128.
Nog kruisen langs de wegen, O.H., jg. 11 (1957), nr. 5, blz. 150.
Nevele : Heemtentoonstelling, O.H., jg. 12 (1957), blz. 62.

1958

Iets over de oude weekmarkt te Nevele, A.M., jg. 9 (1958), blz. 159-162.
Het stropen van trouwers, O.Z., jg. 33 (1958), nr. 4, blz. 138.
Volksgerecht. Kaf strooien te Nevele, O.Z., jg. 33 (1958), nr. 4, blz. 138.

1959

De ontwikkeling van de landelijke post te Nevele, A.M., jg. 10 (1959), blz. 136-141.
Een verdwaald dokument : „Het ontfanboek van alle de cheynsen der stede van Nevele in 1781“, A.M., jg. 10 (1959), blz. 212-222.
De windmolens van Landegem, B.M., jg. 56 (1959), nr. 24, blz. 379-382.
De windmolens van Nevele en randgemeenten, K.O.K., jaarboek 1959, blz. 100-132.
Over ketsers, ketskarren en het vervoer van trouwers, O.H., jg. 13 (1959), nr. 5, blz. 154-155.
Een oud huwelijksgebruik te Nevele, O.Z., jg. 34 (1959), nr. 2, blz. 73.

1960

De verdwenen windmolens van Landegem en Hansbeke, A.M., jg. 11 (1960), blz. 280-294.
Brandblussen eertijds en de brandweer van Nevele, K.O.K., jaarboek 1960, blz. 99-136.

1961

Het reizigers -, vracht- en postverkeer te Nevele, K.O.K., jaarboek 1961, blz. 100-136.

1962

Heemmuseum te Nevele, O.H., jg. 16 (1962), nr. 5, blz. 157.

1963

De hespendroger, O.H., jg. 17 (1963), nr. 6, blz. 206.
Tabakfabriek, O.H., jg. 17 (1963), nr. 6, blz. 207.
Nog over klompenmakers, O.H., jg. 17 (1963), nr. 6, blz. 211.
Tabaksdoos als lokmiddel, O.H., jg. 17 (1963), nr. 6, blz. 215.
Aardappelen rooien (I), O.H., jg. 17 (1963), nr. 6, blz. 216.

1964

- Kockplanken (II)*, O.H., jg. 18 (1964), nr. 5, blz. 155.
Meer over prenten in strowerk (IV), O.H., jg. 18 (1964), nr. 5, blz. 162.
Het noodbed dat ezel heet, O.H., jg. 18 (1964), nr. 6, blz. IV (achterkaft).
Meilied, O.Z., jg. 39 (1964), nr. 4, blz. 158.

1965

- Eigenaardige deuiromlijsting te Bachte-Maria-Lerne*, O.H., jg. 19 (1965), nr. 1, blz. 9, in samenwerking met W(EYNS).
Tegelvondst in de kerk van Nevele, O.H., jg. 19 (1965), nr. 5, blz. 202-210.
Het zurkelvat (II), O.H., jg. 19 (1965), nr. 6, blz. 251.
Zo reisden destijds onze voorouders, O.P., jg. 1 (1965), nr. 2, november 1965.
Dr. volksvertegenwoordiger Wannyn burgemeester, O.Z., jg. 40 (1965), nr. 4-5, blz. 205.

1966

- De tegelvondsten in de kerk van Nevele*, K.O.K., jaarboek 33 (1966), blz. 85-98.
Zoeklicht op Nevele, O.P., jg. 2 (1966), nr. 1, januari 1966.
Even kennis maken met Landegem, O.P., jg. 2 (1966), nr. 2, februari 1966.
Eendracht en Verbroedering uit Vinkt werd Koninklijke Maatschappij, O.P., jg. 2 (1966), nr. 3, maart 1966.
Op speurtocht door Meigem, O.P., jg. 2 (1966), nr. 4, april 1966.
Het heemkundig museum te Nevele, O.P., jg. 2 (1966), nr. 5, mei 1966.
Laat uw paarden naar Vosselare spoeden, O.P., jg. 2 (1966), nr. 6, juni 1966.
Nevele bouwt een rustoord, O.P., jg. 2, nr. 11, november 1966.
De koninklijke schuttersmaatschappij St.-Sebastiaan te Nevele, O.P., jg. 2 (1966), nr. 12, december 1966.
De houten waterpomp, O.Z., jg. 41 (1966), nr. 1, blz. 25-26.

1967

- Even kennis maken met Poesele*, O.P., jg. 3 (1967), nr. 1, januari 1967.
Even kennis maken met Bachte-Maria-Lerne, O.P., jg. 3 (1967), nr. 2, februari 1967.
Op bezoek bij kunstkeramieker Marc De Ketelare te Nevele, O.P., jg. 3 (1967), nr. 3, maart 1967.
Honderd jaar bejaardenzorg te Nevele, O.P., jg. 3 (1967), nr. 5, mei 1967.

Het gemeentelijke brandweerkorps van Nevele, O.P., jg. 3 (1967), nr. 12, december 1967.

1968

De „ontfanckboek van alle de cheijnsen der stede van Nevele“, K.O.K., jaarboek 1968, blz. 136-146.

Jenever in de biechtstoel, O.H., jg. 22 (1968), nr. 2, blz. 85.

Meetinstrumenten (II), O.H., jg. 22 (1968), nr. 2, blz. 95.

1969

Verplaatste molens, O.H., jg. 23 (1969), nr. 2, blz. 79.

Nevele, primitieve ijzerwinning uit de la Tène III, O.H., jg. 23 (1969), nr. 4, blz. 172.

Met kalk bemesten (II), O.H., jg. 23 (1969), nr. 4, blz. 179.

Worstebroodje (III), O.H., jg. 23 (1969), nr. 4, blz. 180.

1970

Oud werkhuisreglement, O.H., jg. 24 (1970), nr. 1, blz. 17-18.

Transvaalse herinneringen in Vlaanderen, O.H., jg. 24 (1970), nr. 1, blz. 19.

1971

Het bakhuis in het Land van Nevele, L.N., jg. 2 (1971), blz. 25-34.

Verdwijnt het laatste brokje natuurschoon te Nevele ?, L.N., jg. 2 (1971), blz. 137-140.

De dorsvloer, L.N., jg. 2 (1971), blz. 158-160.

Een verdwenen beroep : pompboorder, L.N., jg. 2 (1971), blz. 161-163.

Spreeuwpot, O.H., jg. 25 (1971), nr. 3, blz. 113.

Verkeersovereenkomst (II), O.H., jg. 25 (1971), nr. 3, blz. 113-114.

1972

Een verdwenen beroep : het strodekken, L.N., jg. 3 (1972), blz. 15-19.

Zanten uit Nevele, L.N., jg. 3 (1972), blz. 133-138.

Zanten uit Nevele (II), L.N., jg. 3 (1972), blz. 205-208.

1973

Nog over de orgelbouwer Leo Lovaert, L.N., jg. 4 (1973), blz. 17-18.

Nieuwe gegevens over het kasteel van Nevele, L.N., jg. 4 (1973), blz. 25-34.

Zanten uit Nevele (III), L.N., jg. 4 (1973), blz. 53-56.

Zanten uit Nevele (IV), L.N., jg. 4 (1973), blz. 97-101.

A. Janssens, ere-bevelhebber van de Nevelse brandweer.

De windmolen van Sint-Martens-Leerne (bij de kaftfoto), L.N., jg. 4 (1973), blz. 118.

Zanten uit Nevele (V), L.N., jg. 4 (1973), blz. 149-155.

Zanten uit Nevele (VI), L.N., jg. 4 (1973), blz. 195-197.

1974

Vlasteelt, een verdwenen cultuur in Nevele, L.N., jg. 5 (1974), blz. 11-21.

Zanten uit Nevele (VII), L.N., jg. 5 (1974), blz. 43-45.

Een oude nederzetting te Nevele ?, L.N., jg. 5 (1974), blz. 106-115.

Gesneuvelde Nevelaars in het leger van Napoleon, L.N., jg. 5 (1974), blz. 119-123.

Over Nevelse uurwerken en uurwerkmakers, L.N., jg. 5 (1974), blz. 132-139.

De Aertmeersmolen te Poeke, L.N., jg. 5 (1974), blz. 148-151.

De Koninklijke Schuttersgilde St.-Sebastiaan van Nevele, L.N., jg. 5 (1974), extra-aflevering.

1975

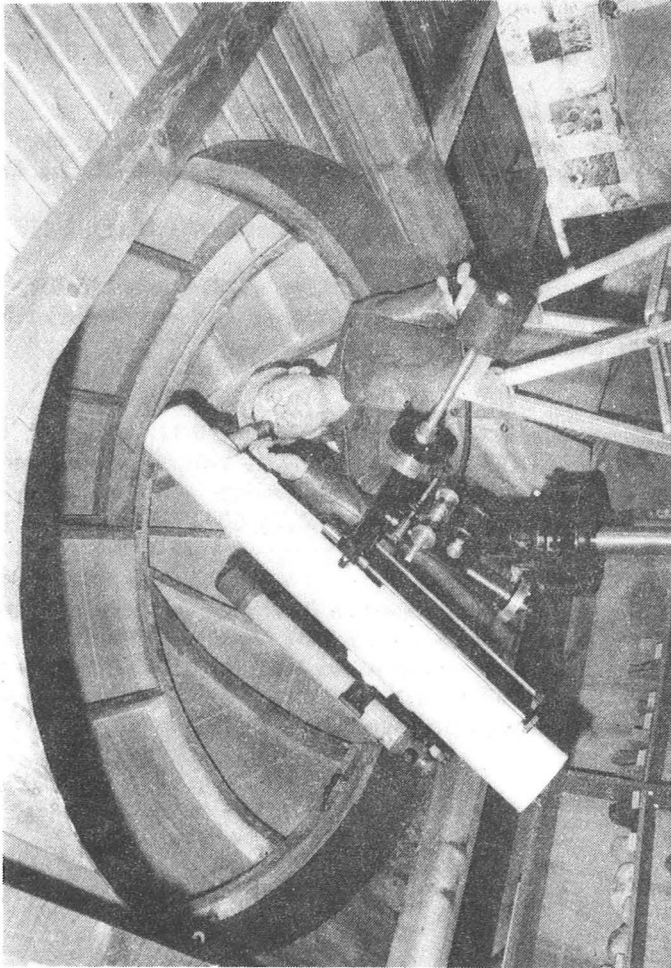
De Nevelse veemarkt, L.N., jg. 5 (1975), blz. 6-11.

Samen met D'HOOGHE, D., *Gemeentelijke Vrijwillige Brandweer Nevele, 100 jaar*, L.N., jg. 6 (1975), extra-aflevering.

De laatste spekbakker te Nevele, O.Z., jg. 50 (1975), nr. 4, blz. 147-149.

A. Janssens werkte mee met Leo De Wachter aan zijn *Repertorium van historische documenten, gebied Gent*. Voor de Federatie van Toerisme in Oost-Vlaanderen schreef hij in 1952 *De toeristische inventaris van Nevele*. Samen met J. Taeldeman verzorgde hij het fotoboek *Nevele in oude prentkaarten*, Zaltbommel, 1973.

Jan LUYSSAERT

Dhr. A. Janssens in zijn sterrewacht.

STAMBOOM VAN DE FAMILIE JANSSENS UIT NEVELE.

1. *Antoine, Joannes Janssens*, aannemer-schrijnwerker, geboren te Nevele op 22.10.1922, gehuwd met *Agnes, Anne Van der Vennet*, geboren te Nevele op 19.11.1920. Ze hebben een zoon *Jan, Antoine, René Janssens*, geboren te Deinze op 16.1.1960.
2. *Frans, Willem Janssens*, aannemer-schrijnwerker, geboren te Mechelen op 3.8.1893 en overleden te Nevele op 4.6.1940, gehuwd met *Margareta Van Hese*, geboren te Nevele op 29.7.1898 en er overleden op 9.3.1973.
3. *Eduardus Janssens*, meestergast in de brouwerij *De Croon*, geboren te Schriek op 21.11.1858 en overleden te Mechelen op 28.7.1915, gehuwd met *Amelia Verstappen*, geboren te Norderwijk op 22.2.1862 en overleden te Katelijne-Waver op 27.7.1948.
4. *Joannes-Baptiste Janssens*, landbouwer, geboren te Keerbergen op 30.11.1820 en er overleden op 7.6.1882, gehuwd met *Joanna Van Dessel*, geboren te Putte op 27.6.1824 en overleden te Keerbergen op 2.4.1893.
5. *Jan-Baptiste Janssens*, landbouwer, geboren te Keerbergen op 7.6.1772 en er overleden op 2.3.1842, gehuwd met *Elisabeth Maris*, geboren te Keerbergen op 3.9.1775 en er overleden op 7.10.1851.
6. *Willem Janssens*, wever, geboren te Reet in 1748 en er overleden in 1808, gehuwd met *Marie Weynants*, geboren te Reet, plaats en datum van overlijden onbekend.
7. *Jaspar Janssens*, dagloner, geboren te Reet in 1712, plaats en datum van overlijden onbekend, gehuwd met *Jenneken De Weerd*, geboren te Reet in 1713, plaats en datum van overlijden onbekend.

INHOUD.

	Blz.
Woord vooraf	51
D. D'HOOGHE en J. LUYSSAERT, Leven en werk van A. Janssens	52
M. VAN PAEMEL, Rietgaverstede ; brug tussen verleden en heden	64
A. VAN ELSLANDER, De letterkundige afdeling bij het museum <i>Rietgaverstede</i> van Antoine Janssens	67
R. TAVERNIER, Antoine Janssens gehuldigd	70
R. VAN DER LINDEN, Nevele zonder nevel	74
Vrije Jongensschool Hansbeke, Fietstocht naar <i>Rietgaverstede</i>	81
J. LUYSSAERT, Beknopte bibliografie van A. Janssens	83
Stamboom van de familie Janssens uit Nevele	91

HEEMKUNDIGE KRING „HET LAND VAN NEVELE“.

- Voorzitter** : J. LUYSSAERT
Veldestraat 8
9841 MERENDREE.
- Ondervoorzitter** : J. VAN DE CASTEELE
A. Rodenbachstraat 48
9910 SINT-AMANDSBERG.
- Secretaris-penningmeester** : G. SCHAECK
Vosselarestraat 16
9840 LANDEGEM.
P.R. 000-0627981-03.
- Archivaris** : J. VANDEVELDE
Stationsstraat 113
9840 LANDEGEM.
- Redactiesecretaris** : J. LUYSSAERT, Merendree.
- Bestuursleden** : A. BAUWENS, Meigem.
J. BOONE-MORTHIER, Lotenhulle.
I. BUYSSSE, Poeke.
E. CLAUS-DE ZUTTER, Lotenhulle.
L. DE ROO, Lotenhulle.
L. DE RUYCK, Hansbeke.
D. D'HOOGHE, Nevele.
L. LAVENT, Vosselare.
R. LEENKNECHT, Hansbeke.
M. MICHIELS, Vosselare.
- Verantwoordelijke uitgever** : J. LUYSSAERT, Merendree.